

HISTORIA –
FUNDAMENTY
WSPÓŁCZESNOŚCI

ELŻBIETA
PAPROCKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do historii dla szkoły podstawowej. Zakres podstawowy

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Strona redakcyjna

Redakcja merytoryczna – Elżbieta Witkowska

Recenzja merytoryczna – dr Danuta Koper

Agnieszka Szawan-Paras

Katarzyna Szczepkowska-Szczeńiak

dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć/lekcji

Polacy wobec polityki zaborców w II połowie XIX w.

Klasa/czas trwania zajęć/lekcji

klasa 3/45 minut

Cele

Po lekcji uczeń:

- wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska
- charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców
- charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków dostrzega znaczenie języka, wiary, edukacji dla podtrzymania polskiej tożsamości narodowej
- doskonalą kompetencje porozumiewania się w języku ojczystym oraz cyfrowe

Metody/Techniki/Formy pracy

mapa mentalna

Środki dydaktyczne

podręcznik, schemat mapy mentalnej

Opis przebiegu zajęć/lekcji

Nauczyciel formułuje „na co bezu” i zapisuje ją na tablicy (lub wyświetla przy pomocy projektora). Mogą one brzmieć następująco:

1. Przykłady rusyfikacji i germanizacji.
2. Postawa polskiego społeczeństwa wobec prób wynaradawiania.
3. Przejawy autonomii Galicji.

Nauczyciel dzieli klasę na grupy i każda z nich przygotowuje element mapy mentalnej.

Grupa I

Na podstawie treści podręcznika przygotujcie wystąpienie, w którym podacie przyczyny oraz przykłady polityki germanizacyjnej w II połowie XIX i na pocz. XX w. Czas Waszego wystąpienia nie powinien przekroczyć 5 minut. Uwzględnijcie w nim takie pojęcia jak: kulturkampf, rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, hakata, ustawa kagańcowa.

Grupa II

Na podstawie treści podręcznika przygotujcie wystąpienie, w którym podacie działania, jakie podjęli Polacy wobec prób germanizacji. Czas Waszego wystąpienia

nie powinien przekroczyć 5 minut. Uwzględnijcie w nim następujące elementy: jak Polacy przeciwstawiali się zabiegom Komisji Kolonizacyjnej, kim był Michał Drzymała? Dlaczego dzieci we Wrześni zastrajkowały? Jaka była reakcja władz pruskich i opinii międzynarodowej? W jakich okolicznościach powstała Rota, kto napisał słowa?

Grupa III

Na podstawie treści podręcznika przygotujcie wystąpienie, w którym podacie przykłady rusyfikacji po upadku powstania styczniowego oraz omówicie postawę Polaków wobec prób wynarodowienia. Czas Waszego wystąpienia nie powinien przekroczyć 5 minut. Uwzględnijcie w nim następujące elementy: represje po upadku powstania styczniowego, pojęcie „nocy apuchtinowskiej”, politykę wyznaniową władz rosyjskich.

Grupa IV

Na podstawie treści podręcznika przygotujcie wystąpienie, w którym podacie przyczyny oraz przejawy autonomii Galicji oraz jej wykorzystania przez Polaków do podtrzymania tradycji narodowej. Wystąpienie rozpocznijcie od wyjaśnienia pojęcia autonomia.

Po upływie wyznaczonego czasu (10 minut) każda z grup prezentuje efekty swojej pracy. Uczniowie uzupełniają schemat mapy mentalnej.

Na zakończenie lekcji nauczyciel inicjuje dyskusję: Jakie znaczenie dla polskiej tożsamości narodowej ma sytuacja, w jakiej znaleźli się Polacy w drugiej połowie XIX w.? Czy próby wynarodowienia przyniosły zamierzony efekt? Co straciliśmy w związku z brakiem niepodległości przez cały wiek XIX? Jakie dziedziny życia politycznego i gospodarczego przeżywały wówczas intensywny rozwój?

Komentarz metodyczny

Mapa mentalna to metoda pozwalająca na tworzenie graficznej notatki porządkującej wiedzę uczniów. W tym temacie hasłem głównym powinien być temat lekcji: Polacy wobec polityki zaborców w II połowie XIX w. i pocz. XX w. Od niego powinny odchodzić trzy gałęzie oznaczające zabór pruski, rosyjski, austriacki i dalej uczniowie wypełniają treścią ten schemat.

Można to wykonać w google https://docs.google.com/drawings/d/1tXHGQZtJeB46JzU9HqSBFYTKwQ2nAHD_SHBCsCs9Dag/edit?usp=sharing

Najłatwiejsze zadanie – dla uczniów mających trudności z opanowaniem dużej ilości tekstu w krótkim czasie – ma grupa II. Nauczyciel dokonując oceny wystąpień uczniów powinien kierować się znanymi uczniom stałymi kryteriami oceny wypowiedzi.